

**Ministerstwo Spraw Zagranicznych
Rzeczypospolitej Polskiej**

**Program
polskiej pomocy zagranicznej
udzielanej za pośrednictwem
MSZ RP w roku 2010**

WARSZAWA 2010

Spis treści

1.	Założenia merytoryczne programu pomocy zagranicznej na 2010 rok	3
2.	Metody udzielania pomocy	4
3.	Podział środków pomocowych.....	4
3.1.	Europa Wschodnia	4
3.1.1.	Białoruś	4
3.1.2.	Ukraina	5
3.1.3.	Gruzja	5
3.1.4.	Mołdowa	5
3.2.	Dwustronna pomoc rozwojowa dla innych krajów i regionów	6
3.2.1.	Bałkany Zachodnie	6
3.2.2.	Azja (w tym Azja Środkowa, Armenia, Azerbejdżan, Azja-Pacyfik) i Afganistan	6
3.2.2.1.	Azja Środkowa, Armenia, Azerbejdżan	6
3.2.2.2.	Azja-Pacyfik	6
3.2.2.3.	Afganistan	7
3.2.3.	Afryka i Bliski Wschód	7
3.2.3.1.	Afryka Północna	7
3.2.3.2.	Bliski Wschód	7
3.2.3.3.	Afryka Subsaharyjska	7
3.2.3.4.	Angola	8
3.2.3.5.	Autonomia Palestyńska	8
3.2.4.	Ameryka Łacińska	8
4.	Wielostronna pomoc rozwojowa.....	8
5.	Pomoc humanitarna i żywnościowa	9
6.	Programy horyzontalne.....	9
7.	Wolontariat zagraniczny.....	9
8.	Informacja, promocja programu polskiej pomocy zagranicznej oraz edukacja rozwojowa	9
8.1.	Informacja i promocja	9
8.2.	Edukacja rozwojowa	10
9.	Ewaluacja i obsługa Programu polskiej pomocy zagranicznej	10
10.	Załącznik	10

1. Założenia merytoryczne programu pomocy zagranicznej na 2010 rok

Polska staje się coraz bardziej znaczącym partnerem w unijnej i międzynarodowej polityce zagranicznej. Jednym z przejawów tego procesu jest zaangażowanie w realizację działań na rzecz rozwoju.

Rosnące poparcie społeczne dla programów pomocowych wynika z przekonania, iż odpowiedzialność za procesy i zjawiska służące rozwojowi gospodarczemu oraz wzrostowi dobrobytu na świecie powinna być częścią polskiej polityki zagranicznej.

Niniejszy dokument przedstawia ramowy plan podziału środków oraz pełni funkcje programu operacyjnego dla realizacji działań prowadzonych przez MSZ. Stanowi odpowiedź Polski na wyzwania międzynarodowe oraz zobowiązania wynikające z dokumentów regulujących pomoc rozwojową, w tym m.in. z Traktatu WE (art. 177-181), Milenijnych Celów Rozwoju, Deklaracji Paryskiej ws. Efektywności Pomocy, Europejskiego Konsensusu w sprawie Rozwoju i Agendy Działań z Accry oraz inicjatywy Partnerstwa Wschodniego. Uwzględnia także wnioski wynikające z ogólnej oceny pomocy udzielanej przez Polskę w latach poprzednich.

W 2010 r. na zewnętrzne programy pomocowe realizowane za pośrednictwem MSZ przeznaczono w budżecie państwa kwotę 100 mln zł.¹ Polska będzie kontynuowała swoje istotne zaangażowanie w rozwój Europy Wschodniej. Dzięki polsko-szwedzkiej inicjatywie Partnerstwa Wschodniego, przyjętej przez wszystkie kraje unijne, pojawiła się dodatkowa możliwość rozwoju stosunków Unii Europejskiej m.in. z krajami Europy. Część pomocy skierowana zostanie do państw Bałkanów Zachodnich. Polska będzie również kontynuować wsparcie dla Afryki i Bliskiego Wschodu (w tym dla Iraku) oraz dla Azji Środkowej, a także dla Ameryki Łacińskiej. Podobnie jak w latach poprzednich, będziemy udzielać wsparcia krajom priorytetowym, tj. Afganistanowi, Angoli, Autonomii Palestyńskiej, Białorusi, Gruzji, Mołdowie i Ukrainie. Szczególną wagę nadal przywiązywać będziemy do pomocy zagranicznej kierowanej do Afganistanu. Ze względu na polityczne i wojskowe zaangażowanie Polski w tym kraju oraz nasze zobowiązania wobec społeczności międzynarodowej, aktywnie uczestniczymy w działaniach na rzecz poprawy bezpieczeństwa i odbudowy Afganistanu, zwiększając wartość realizowanych projektów.

Ponadto, przy opracowywaniu Programu polskiej pomocy zagranicznej MSZ kierowało się następującymi założeniami:

- uwzględnienie potrzeb pomocowych krajów priorytetowych polskiej pomocy zagranicznej, zarówno najbliższych sąsiadów, jak i bardziej odległych geograficznie;
- wspieranie inicjatyw przyczyniających się do rozwoju gospodarczego i społecznego państw biorców, budowy potencjału administracji publicznej i realizacji zasady dobrego rządzenia (*good governance*), działań promujących demokrację, a także rozwój społeczeństwa obywatelskiego, prawa człowieka i wolne media;
- ograniczenie obszarów wsparcia, przy uwzględnieniu potrzeb kraju partnerskiego oraz wymogu spójności polityki na rzecz rozwoju;

---

¹ Wysokość środków, których dysponentem jest MSZ, ujęta w rezerwie celowej budżetu państwa poz. 31 pod nazwą *Implementacja polskiego programu współpracy na rzecz rozwoju oraz wsparcie międzynarodowej współpracy na rzecz demokracji i społeczeństwa obywatelskiego, w tym Specjalistyczne Studia Wschodnie Uniwersytetu Warszawskiego – kwota 2,3 mln zł.* Oprócz MSZ działania pomocowe realizują jeszcze inne resorty, przede wszystkim Ministerstwo Finansów (pomoc finansowa) oraz Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego (pomoc stypendialna). Wszystkie te działania składają się na Oficjalną Pomoc Rozwojową RP.

- respektowanie we wszystkich priorytetach zasady równości płci (*gender equality*);
- skierowanie ok. 3/4 środków finansowych przeznaczonych na pomoc zagraniczną do zdefiniowanych priorytetowych sektorów wsparcia;
- realizowanie większości projektów poza stolicami krajów partnerskich i uwzględnianie w ten sposób specyficznych potrzeb społeczności lokalnych (tzw. *community mobilization*);
- powiązanie bilateralnych działań pomocowych z działaniami realizowanymi poprzez instrumenty wielostronne, w szczególności przygotowanymi przez Unię Europejską (DCI, EDF, ENPI, EIDHR, IPA) i OECD;
- szersze uwzględnienie kontekstu międzynarodowego, przede wszystkim inicjatyw podejmowanych na forum UE;
- budowanie pozytywnego wizerunku Polski i Polaków oraz programu polskiej pomocy zagranicznej wśród partnerów zagranicznych;
- wspieranie inicjatyw mających na celu propagowanie idei i zasad współpracy rozwojowej w polskim społeczeństwie;
- rozwój polskiego programu wolontariatu zagranicznego;
- rozwój monitoringu i systemu ewaluacji.

2. Metody udzielania pomocy

Polska pomoc realizowana będzie poprzez:

- projekty pomocowe zgłaszane przez organy administracji rządowej, jednostki samorządu terytorialnego, jednostki badawczo-rozwojowe, organizacje pozarządowe oraz publiczne i niepubliczne szkoły wyższe² wyłonione w otwartym konkursie;
- projekty pomocowe inicjowane i opracowywane na szczeblu lokalnym, zgłaszane przez polskie placówki dyplomatyczne, wyłonione w drodze zaproszenia do składania projektów (fundusz małych grantów);
- współpracę z wyspecjalizowanymi wielostronnymi organizacjami, programami i funduszami międzynarodowymi.

Wydatkowanie funduszy będzie realizowane według nowej formuły konkursu na udzielanie dofinansowania, polegającej m.in. na możliwości naboru wniosków na dany rok kalendarzowy jesienią roku poprzedzającego. Pozwoli to na wydłużenie okresu realizacji projektów i na zwiększenie trwałości efektów, a także na stworzenie możliwości większej koncentracji środków (zarówno pod względem geograficznym, jak i tematycznym) oraz dofinansowanie bardziej złożonych projektów, obejmujących także działania o charakterze inwestycyjnym.

3. Podział środków pomocowych

3.1. Europa Wschodnia

3.1.1. Białoruś

Priorytetowe sektory wsparcia:

- inicjatywy medialne,

---

² Jednostki badawczo-rozwojowe i publiczne szkoły wyższe są uprawnione do ubiegania się o dofinansowanie z niniejszego programu działań własnych w zakresie zgodnym ze swoimi ustawowo określonymi zadaniami.

- promocja demokracji, dobrego rządzenia i stabilności (w szczególności w gospodarce),
- budowa społeczeństwa obywatelskiego oraz wsparcie dla programów socjalnych.

Przeznaczenie funduszy:

inicjatywy medialne, administracja rządowa, jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe, publiczne szkoły wyższe i jednostki badawczo-rozwojowe, działania za pośrednictwem Ambasady RP.

3.1.2. Ukraina

Priorytetowe sektory wsparcia:

- rozwój instytucjonalny i promocja dobrego rządzenia (*good governance*), w tym wzmocnienie instytucji zaangażowanych w walkę z HIV/AIDS i gruźlicą, współpraca samorządowa,
- wsparcie działań na rzecz integracji europejskiej oraz euroatlantyckiej (w tym reforma wymiaru sprawiedliwości, służb celnych i granicznych, rozwój rolnictwa, specjalistyczne szkolenia i staże),
- pomoc w opracowaniu rozwiązań prawnych dotyczących obrotu ziemią, w tym katastru,
- programy oszczędzania energii.

Przeznaczenie funduszy:

administracja rządowa, jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe, publiczne i niepubliczne szkoły wyższe, jednostki badawczo-rozwojowe, działania za pośrednictwem Ambasady RP

3.1.3. Gruzja

Priorytetowe sektory wsparcia:

- promocja demokracji, dobrego rządzenia i stabilności (w tym decentralizacja i rozwój lokalny, rozwój środków masowego przekazu)
- edukacja,
- działania na rzecz grup zmarginalizowanych i wykluczonych społecznie,
- rolnictwo i rozwój obszarów wiejskich.

Przeznaczenie funduszy:

administracja rządowa, jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe, publiczne i niepubliczne szkoły wyższe, jednostki badawczo-rozwojowe, działania za pośrednictwem Ambasady RP .

3.1.4. Mołdowa

W nawiązaniu do programu działań Polsko-Mołdawskiego Forum Integracji Europejskiej powołanego w 2008 r., polska pomoc będzie służyć realizacji reform sprzyjających wprowadzaniu w Republice Mołdowy standardów unijnych.

Priorytetowe sektory wsparcia:

- promocja dobrego rządzenia (*good governance*), w szczególności w zakresie zarządzania migracjami i przeciwdziałania handlowi ludźmi oraz wcielania w życie standardów europejskich

- rolnictwo i rozwój obszarów wiejskich,
- rozwój małej i średniej przedsiębiorczości (MSP).

Przeznaczenie funduszy:

administracja rządowa, jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe, publiczne i niepubliczne szkoły wyższe, jednostki badawczo-rozwojowe, działania za pośrednictwem Ambasady RP.

3.2. Dwustronna pomoc rozwojowa dla innych krajów i regionów

3.2.1. Bałkany Zachodnie

Fundusze na pomoc dla tego regionu zostaną rozdysponowane pomiędzy państwa uprawnione do otrzymywania wsparcia ODA: Albanie, Bośnię i Hercegowinę, Czarnogórę, Macedonię oraz Serbię i Kosowo.

Priorytetowe sektory wsparcia:

- wspieranie transformacji gospodarczej,
- działania na rzecz bezpieczeństwa i stabilności regionu.

Przeznaczenie funduszy:

działania za pośrednictwem Ambasad RP.

3.2.2. Azja (w tym Azja Środkowa, Armenia, Azerbejdżan, Azja-Pacyfik) i Afganistan

3.2.2.1. Azja Środkowa, Armenia, Azerbejdżan

Priorytetowe sektory wsparcia:

- rolnictwo i rozwój obszarów wiejskich,
- edukacja,
- ochrona zdrowia.

Przeznaczenie funduszy:

administracja rządowa, organizacje pozarządowe, publiczne i niepubliczne szkoły wyższe, jednostki badawczo-rozwojowe, działania za pośrednictwem Ambasad RP.

3.2.2.2. Azja-Pacyfik

Priorytetowe sektory wsparcia:

- rolnictwo i gospodarowanie wodą,
- edukacja,
- adaptacja do zmian klimatu.

Przeznaczenie funduszy:

działania za pośrednictwem Ambasad RP.

3.2.2.3. Afganistan

Proces stabilizacji i odbudowy Afganistanu znajduje się w centrum uwagi społeczności międzynarodowej. Kraje uczestniczące w misji stabilizacyjnej ISAF, w tym Polska, przyjęły na siebie obowiązek działań na rzecz odbudowy tego kraju. W związku ze zwiększeniem odpowiedzialności za działania rozwojowe międzynarodowej koalicji na terenie prowincji Ghazni, Polska aktywnie włącza się we wsparcie zmian instytucjonalnych.

Priorytetowe sektory wsparcia:

- wzmocnienie struktur państwa i społeczeństwa obywatelskiego,
- dywersyfikacja gospodarki,
- edukacja,
- ochrona zdrowia (w tym budowa i rozbudowa wiejskich ośrodków zdrowia),
- rozwój prowincji i miasta Ghazni (w tym rozbudowa infrastruktury publicznej).

Fundusze zostaną rozdzielone następująco:

administracja rządowa (w tym w szczególności Polski Zespół w PRT (Provincial Reconstruction Team), organizacje pozarządowe, publiczne i niepubliczne szkoły wyższe, jednostki badawczo-rozwojowe, działania za pośrednictwem Ambasady RP, współpraca wielostronna oraz realizacja Narodowego Programu Odbudowy Afganistanu.

3.2.3. Afryka i Bliski Wschód

3.2.3.1. Afryka Północna

Zgodnie ze Strategią UE odnoszącą się do tej części Afryki oraz w nawiązaniu do Milenijnych Celów Rozwoju, Polska kontynuuje swoją pomoc dla kontynentu.

Priorytetowe sektory wsparcia

- edukacja,
- ochrona zdrowia,
- rolnictwo i rozwój obszarów wiejskich,

Przeznaczenie funduszy:

działania za pośrednictwem Ambasad RP.

3.2.3.2. Bliski Wschód

Priorytetowe sektory wsparcia:

- rozwój zasobów ludzkich,
- ochrona dziedzictwa kulturowego,
- edukacja,
- ochrona zdrowia.

Przeznaczenie funduszy:

działania za pośrednictwem Ambasad RP.

3.2.3.3. Afryka Subsaharyjska

Priorytetowe sektory wsparcia:

- edukacja,
- ochrona zdrowia,
- rolnictwo i rozwój obszarów wiejskich,
- dostęp do wody pitnej i poprawa warunków sanitarnych,

- ochrona środowiska.

Przeznaczenie funduszy:

organizacje pozarządowe, publiczne i niepubliczne szkoły wyższe, jednostki badawczo-rozwojowe, działania za pośrednictwem Ambasad RP.

3.2.3.4. Angola

Specjalna pula środków przeznaczona została na działania w Angoli jako kraju priorytetowym.

Priorytetowe sektory wsparcia

- rozwój zasobów ludzkich i wsparcie administracji lokalnej,
- edukacja,
- ochrona zdrowia,
- rehabilitacja pokonfliktowa.

Przeznaczenie funduszy:

administracja rządowa, organizacje pozarządowe, publiczne i niepubliczne szkoły wyższe, jednostki-badawczo rozwojowe, działania za pośrednictwem Ambasady RP.

3.2.3.5. Autonomia Palestyńska

Polska utrzymuje tradycyjnie dobre stosunki z władzami Autonomii Palestyńskiej, a naród palestyński nieprzerwanie od kilku lat pozostaje biorcą pomocy z Polski.

Priorytetowe sektory wsparcia:

- rozwój zasobów ludzkich (szczególnie w obszarze mediów, medycyny oraz bezpieczeństwa, w tym rozwój młodzieży i szkolenie policji),
- rozwój obszarów wiejskich i wspólnot lokalnych (przede wszystkim gospodarczych),
- dostęp do wody pitnej i poprawa warunków sanitarnych.

Przeznaczenie funduszy:

administracja rządowa, organizacje pozarządowe, publiczne i niepubliczne szkoły wyższe, jednostki-badawczo rozwojowe działania za pośrednictwem Ambasady RP.

3.2.4. Ameryka Łacińska

Priorytetowe sektory wsparcia:

- wzmocnienie społeczeństwa obywatelskiego,
- edukacja i ograniczanie ubóstwa,

Fundusze zostaną wydatkowane za pośrednictwem Ambasad RP.

4. Wielostronna pomoc rozwojowa

W ramach pomocy wielostronnej zostaną dofinansowane przede wszystkim organizacje, programy i fundusze działające za pośrednictwem systemu Narodów Zjednoczonych, a także globalne fundusze pomocowe oraz fundusze utworzone z inicjatywy UE i OECD.

5. Pomoc humanitarna i żywnościowa

Pomoc humanitarna to przede wszystkim ratowanie i ochrona życia w czasie klęsk i katastrof spowodowanych warunkami naturalnymi lub wywołanymi działalnością człowieka. Polska pomoc humanitarna będzie realizowana zgodnie z regułami Dobrego Świadczenia Pomocy Humanitarnej (*Good Humanitarian Donorship, GHD*) oraz Europejskiego Konsensusu w sprawie Pomocy Humanitarnej (*European Consensus on Humanitarian Aid*), czyli uwzględniając następujące zasady: humanitaryzm, bezstronność, neutralność, niezależność, szybkość, adekwatność, możliwie niskie koszty administracyjne. Wsparcie będzie miało głównie formę wpłat kanałami wielostronnymi na rzecz humanitarnych instytucji międzynarodowych oraz dofinansowania działań pozarządowych organizacji humanitarnych. Ważnym elementem polskiej pomocy humanitarnej jest udział w działaniach Centralnego Funduszu Pomocy w Sytuacjach Kryzysowych (*Central Emergency Response Fund, CERF*) oraz Międzynarodowego Komitetu Czerwonego Krzyża (*International Committee of the Red Cross, ICRC*). Część wydatków można zaplanować (tak też robią inni dawcy pomocy), np. wpłaty na fundusze humanitarne oraz nasze zaangażowanie w tzw. przedłużających się kryzysach (*protracted crises*).

Przekazywanie pomocy żywnościowej i zapewnienie krajom rozwijającym się bezpieczeństwa żywnościowego będzie następować z uwzględnieniem zasady, iż pomoc żywnościowa nie może wywoływać negatywnych skutków dla lokalnego rynku. Kryteriami wyboru programów będą realne potrzeby w poszczególnych krajach lub na poszczególnych obszarach, ze szczególnym uwzględnieniem krajów priorytetowych.

6. Programy horyzontalne

W ramach programu polskiej pomocy kontynuowane będą działania o charakterze horyzontalnym, obejmujące swoim zakresem większą liczbę państw biorców ODA, w tym „Szkolenie dla młodych dyplomatów z krajów partnerskich”.

7. Wolontariat zagraniczny

Program wolontariatu zagranicznego został zainicjowany w 2008 r. jako wsparcie dla projektów pomocowych realizowanych na rzecz krajów rozwijających się i przechodzących transformację. Bazuje na analizie rozwiązań stosowanych przez doświadczonych donatorów oraz na doświadczeniach polskich organizacji pozarządowych. Stanowi istotny element współpracy między strukturami państwowymi i społeczeństwem obywatelskim. Jest jedną z metod edukacji rozwojowej oraz bezpośredniego angażowania Polaków w kwestie pomocy rozwojowej.

8. Informacja, promocja programu polskiej pomocy zagranicznej oraz edukacja rozwojowa

8.1. Informacja i promocja

Działalność pomocowa Polski oraz udział naszego kraju we współpracy wielostronnej (UE, System NZ i OECD) cieszą się rosnącym zainteresowaniem społeczności międzynarodowej i partnerów programu polskiej pomocy. Pomimo postępującego zaangażowania Polski we wspieranie rozwoju innych krajów, ten względnie nowy i zyskujący na znaczeniu wymiar aktywności międzynarodowej jest nadal mało znany, rzadko poruszany w przekazach medialnych zarówno w kraju, jak i zagranicą oraz niemal nieobecny w polskiej debacie

publicznej. Konieczne jest, w związku z tym, wzmocnienie działań informacyjno-promocyjnych.

8.2. Edukacja rozwojowa

Edukacja rozwojowa obejmuje działania edukacyjne skierowane do polskiego społeczeństwa w celu pogłębienia wiedzy na temat problemów rozwoju na świecie, w tym działania prowadzone za pośrednictwem mediów. Edukacja rozwojowa powinna skłaniać do krytycznej refleksji nad odpowiedzialnością za rozwój międzynarodowy oraz prowadzić do osobistego zaangażowania i świadomego działania na rzecz walki z ubóstwem na świecie i realizacji Milenijnych Celów Rozwoju.

Przeznaczenie funduszy:

publiczne i niepubliczne szkoły wyższe, jednostki badawczo-rozwojowe, organizacje pozarządowe, współpraca z mediami.

9. Ewaluacja i obsługa Programu polskiej pomocy zagranicznej

Znaczący wzrost środków finansowych na pomoc rozwojową wiąże się z koniecznością przeprowadzenia ewaluacji polskiej pomocy. W 2010 r. zakładana jest zewnętrzna ewaluacja w wybranych sektorach wsparcia w krajach priorytetowych, mająca na celu weryfikację efektywności działań finansowanych z budżetu państwa.

W ramach administracyjnej obsługi programu polskiej pomocy zagranicznej finansowane będą m.in.:

- działania monitorujące projekty finansowane ze środków przeznaczonych na pomoc zagraniczną,
- obsługa prawna działań pomocowych,
- publikacja w prasie ogłoszeń dotyczących konkursów,
- podróże służbowe krajowe i zagraniczne związane z realizacją programu pomocy zagranicznej,
- zakup materiałów i wyposażenia,
- zakup komputerów i specjalistycznych programów komputerowych,
- zakup pomocy naukowych i dydaktycznych, prenumerata publikacji,
- specjalistyczne szkolenia dla pracowników MSZ,
- umowy-zlecenia i umowy o dzieło z ekspertami zatrudnianymi okresowo w Departamencie Współpracy Rozwojowej MSZ oraz na placówkach w krajach priorytetowych.

10. Załącznik

Alokacje finansowe